

Politiikka näkyy talvikisoissakin

Talviolympiakisat näyttävät ensi silmäyksellä
vähemmän poliittisilta kuin kesäkisat.
Politiikka on häilynyt kuitenkin usein talvikisojen taustalla.

Garmisch-Partenkirchenin vuoden 1936 olympiajulisteen yhteys natsi-symboliikkaan ei jää epäselväksi.

ENSIMMÄISET TALVIOLYMPIAKISAT OLIVAT pienimuotoisia tapahtumia. Chamonix'n takautuvasti olympia-arvon saaneet kisat avasi vuonna 1924 alivaltiosihteeri ja Ranskan parlamentin jäsen **Gaston Vidal**. St. Moritzissa avaajana toimi liittopresidentti **Edmund Schulthess**. Paikallispoliittisesti kisat olivat merkittävät, sillä ne pohjustivat paikkakunnan asemaa matkailukohteena. (Torrenne 2021.) Lake Placidin kisat avasi neljä vuotta myöhemmin New Yorkin osavaltion kuvernööri **Franklin D. Roosevelt**, joka valittiin saman vuoden marraskuussa Yhdysvaltojen presidentiksi.

Asetelma muuttui täysin helmikuussa 1936 Garmisch-Partenkirchenissa. Kisat saapui avaamaan lumisateessa valtakunnankansleri **Adolf Hitler**. Kyseessä oli Berliinin kesäkisojen propagandanäytöksen kenraaliharjoitus. Kansallissosialistinen Saksa häivytti olympialaisten ajaksi juutalaisvastaiset toimensa ja salli juutalaisen **Rudi Ballin** pelata hakaristipaitaisessa jääkiekkjoukkueessa, joka sijoittui turnauksessa viidenneksi. Kisajärjestelyitä johti sittemmin valtakunnan urheilujohtajaksi toisen maailmansodan loppupuolella noussut **Karl Ritter von Halt**.

Propagandanäytös onnistui ja antoi pontta Hitlerin toimille. Saksalaiset sotilaat marssivat demilitarisoitulle Reininmaalle Hitlerin käskystä 12 päivää talvikisojen päättymisen jälkeen. Ranska ja Iso-Britannia hyväksyivät tapahtuneen.

Talvikisoja kylmän sodan maailmassa

St. Moritzin toisissa talvikisoissa 1948 politiikka näkyi vähän. Merkittävintä oli, että 1940 katkennut olympiakisatraditio jatkui. Maailmansodan häviäjävaltiot Saksa ja Japani eivät saaneet osallistua kisoihin. Italia ja Suur-Saksaan kuulunut Itävalta pääsivät mukaan kisoihin. Saksan rinnalla sotineiden Suomen ja Romanian osallistumista kukaan ei kyseenlaistanut. (Kokkonen 2008.) Vararikoon ajautuneen St. Moritzin kaupungin matkailua kisat piristivät merkittävästi (Quin 2024).

Osloin vuoden 1952 talvikisoissa Saksa ja Japani pääsivät palaamaan olympia-areenalle. Kansainvälinen olympiakomitea oli varuillaan norjalaisreaktioiden vuoksi. Norja oli vapautunut saksalaismiehityksestä alle seitsemän vuotta aiemmin. Mielenosoituksia ei kuitenkaan nähty. KOK:n jäsen ja Saksan olympiakomitean puheenjohtaja Karl Ritter von Halt ei saanut natsitaustansa vuoksi lupaa saapua Osloon. (Kokkonen 2008.)

Cortina d'Ampezzon kisoissa 1956 nähtiin Neuvostoliiton joukkue ensimmäisen kerran talvikisoissa. Osloin kisoihin neuvostourheilijat eivät olleet osallistuneet. Päätökseen vaikutti merkittävästi se, että Norja oli liittynyt NATOn jäseneksi vuonna 1949 yhtenä sen perustajista. Cortinasta nähtiin ensimmäiset televisiolähetykset olympiakisoista. Sodasta toipuvassa Italiassa kisat olivat merkki paluusta normaaliaikaan. Italian Alppien turismille tapahtuma antoi merkittävän piristysruiskeen. (Goldstein 2025.) Saksat osallistuivat kisoihin yhteisellä joukkueella, kuten myös 1960 ja 1964.

Squaw Valleyn kisoissa 1960 kylmän sodan poliittiset jännitteet pysyivät pinnan alla. KOK:n yhdysvaltalainen puheenjohtaja **Avery Brundage** korosti, että kaikkien osallistumaan halukkaiden maiden urheilijoiden on päästävä kisoihin. (Espy 1979.)

Innsbruckin vuoden 1964 talvikisat olivat Itävalle veruskuullisesti lähes yhtä tärkeitä kuin Helsingin vuoden 1952 kisat Suomelle. Toisen maailmansodan voittajavaltiot olivat tunnustaneet Itävallan puolueettomuuden, mutta sen asemaa leimasi tasapainoilu idän ja lännen välissä. Henkisesti painoivat maan liittäminen Natsi-Saksaan ja väestön suuren osan ilmaisema tuki Hitlerille. Itävalta pyrki luomaan urheilun avulla uutta identiteettiä. (Schober 2016; Kokkonen 2008.)

Vuonna 1976 Innsbruck järjesti kisat toisen kerran, kun Denver oli luopunut kisaisännyydestä kansanäänestyksen jälkeen. Äänestämässä käyneistä coloradolaisista 60 prosenttia vastusti julkisten varojen käyttöä kisoihin. (Schober 2016.) Kansalaismielipide torjui Innsbruckin mahdollisen kolmannen talvikisat, kun kaupunki päätti olla hakematta vuoden 2026 kisoja Tirolin osavaltiossa järjestetyn kansanäänestyksen jälkeen. Äänestyksessä ei-äännten osuus oli koko Tirolissa 53 prosenttia ja Innsbruckissa 67 prosenttia. Kielteisen kannan perusteina olivat korkeat kustannukset, korruptio, muiden investointien siirtyminen olympialaisten vuoksi ja ympäristöhaitat. (Vehmas 2024.)

Grenoblen talvikisoissa 1968 Itä-Saksa ja Länsi-Saksa kilpailivat omina joukkueinaan. Itä-Saksan urheiludiplomatia oli saavuttanut päämääränsä ja maan urheilijat saivat kilpailla DDR:n nimissä, vaikka maan olivat tunnustaneet vain suhteelliset harvat maailman valtiot. Ensimmäiset kisat, joissa suorituspaikat olivat kaukana toisistaan. Järjestäjäkaupungissa Grenoblessa kilpailtiin vain jäähallissa. Urheilujulkisuuden muutosta enteillivät ensimmäiset värilähetykset olympiakisoista. (CBS Sports 2009.)

Sapporon vuoden 1972 talvikisat olivat ensimmäiset Aasiassa järjestetyt. Japanin pohjoisimman pääsaaren Hokkaidon suurin kaupunki oli joutunut vuonna 1938 luopumaan kisojen järjestelyistä keisarikunnan hyökättyä Kiinaan. Sapporon kisat olivat osa Japanin taloudellista nousua ja paluuta alueelliseksi poliittiseksi mahdiksi, vaikka niiden merkitys ei ollut yhtä suuri kuin Tokion vuoden 1964 kesäkisojen. Kisat vauhdittivat kaupungin kehitystä ja tekivät siitä Aasian merkittävimmän talviurheilukeskuksen. (Wortley 2022; Jung & Tan 2021.)

Suurvaltopoliitiikan käänteitä olympianäyttämöllä

Lake Placidin vuoden 1980 kisoja varjosti Neuvostoliiton hyökkäys Afganistaniin. Yhdysvallat ja sen liittolaiset suunnittelevat jo Moskovan kesäkisojen boikottia, mutta Neuvostoliitto ei voinut jäädä pois talvikisoista. Lake Placidissa koettiin yksi kylmän sodan urheilukamppailuiden huippuhetkestä, kun Yhdysvaltojen yliopistokiekkoilijoiden joukkue voitti Neuvostoliiton valtioammattilaisista kootun ”punakoneen”. (Kokkonen 2024; Berglund 2020.) Vähemmälle huomiolle jäi Kiinan kansantasavallan urheilijoiden ensiesiintyminen olympiakisoissa.

Sarajevon vuoden 1984 kisojen oli määrä olla osoitus Jugoslavian yhtenäisyydestä. Maata itsevaltaisesti johtanut **Josip Broz Tito** oli kuollut neljä vuotta aiemmin. Reaalisuudessaan kituuttava maa käytti erittäin runsaasti varoja kisajärjestelyihin ja hetkellisesti olympialaisista tulikin jugoslavalaisia yhdistävä tekijä. Sarajevon sekä Neuvostoliiton johtaman itäblokin maat että Yhdysvallat liittolaisineen saattoivat ongelmitta osallistua. (Posch 2009; Arbitina 2024.)

Albertvillessä 1992 näkyivät ensimmäisen kerran Neuvostoliiton hajoamisen vaikutukset kansainväliseen urheiluun.

Neljännellä yrityksellä kisat vuoden 1988 saaneen Calgaryn kisarakentaminen herätti huolta ympäristösuojelijoiden keskuudessa. Arvostelun kohteena oli erityisesti alppihiihtokeskuksen rakentaminen. Banffin kansallispuistossa sijaitsevaa Lake Louisen keskusta ei katsottu voitavan käyttää, joten kisajärjestäjien oli etsittävä uusi paikka, joksi valikoitui Kananaskin alue. Ympäristöhuolet saivat väistyä olympiarakentamisen tieltä. (Murphy & Reichwein 2020.)

Albertvillessä 1992 näkyivät ensimmäisen kerran Neuvostoliiton hajoamisen vaikutukset kansainväliseen urheiluun. Uudelleen itsenäistyneet Viro, Latvia ja Liettua lähettivät omat joukkueensa kisoihin. Pääosa entisistä neuvostotasavalloista muodosti Itsenäisten valtioiden yhteisön joukkueen. Neuvostoliitto oli lakkautunut joulukuussa 1991, ja sen tilalla syntyi löyhä Itsenäisten valtioiden yhteisö (IVY), johon Baltian maat eivät liittyneet. IVY jäi olympiapiatasolla väliaikaisratkaisuksi, ja Lillehammerin kisoissa 1994 suurin osa entisistä neuvostotasavalloista oli mukana omilla joukkueillaan.

Lillehammerin kisat 1994 olivat ensimmäiset olympiadin keskellä järjestetyt. KOK:n Juan Antonio Samaranchin pitkällä puheenjohtajakaudella tekemä muutos osoittautui järjestön kannalta hyväksi ja toi lisää sekä sponsori- että televisiotuloja. Lillehammerin kisojen jälkimaine on olympia-asteikolla hyvä. Kisapaikat jäivät pysyvään käyttöön ja niillä ovat liikkuneet huippu-urheilijoiden lisäksi norjalaiset liikunnanharastajat. (Hanstad & Lesjø 2020.)

Nagano toi ympäristöhuolen näkyväksi

Talvikisat järjestettiin toisen kerran Japanissa vuonna 1998 Naganossa. Japanin suurimmalla saarella Honshulla sijaitsevan alueellisen keskuksen infrastruktuuri parani kisojen ansiosta. Moottoritieverkosto laajeni ja nopea junayhteys Tokioon valmistui. Kisojen ympäristövaikutukset ja korkeat järjestelykulut herättivät kuitenkin arvostelua. Olympialiikkeen peruskirjaan oli 1990-luvun puolivälissä kirjattu ympäristön huomioonottaminen ja KOK pyrki sisällyttämään kestävän kehityksen osaksi olympiakisojen järjestelyjä. Vuoristossa tehty olympiarakentaminen vahingoitti kuitenkin merkittävästi luontoa. Lisäksi osa urheilurakennelmista jäi käyttämättä kisojen jälkeen. (Jung & Tan 2021.)

Salt Lake Cityn vuoden 2002 kisajärjestelyjä varjosti hakuprosessiin liittynyt lahjusskandaali. KOK erotti tutkinnan jälkeen useita jäseniä. Joitakin erosi itse, heidän joukossaan Pirjo Häggman. Tutkinnassa tuli esille myös, että Naganon kisahakua oli vauhditettu lahjuksin. Kokonaisuus johti olympiakisojen hakukäytännön muutoksiin. (Dodds 2016.) Suurpoliittisen varjon heittivät syyskuun 11. päivänä 2001 Yhdysvaltoihin tehdyt terrori-iskut. Yhdysvaltojen johtama liittouma kävi sen seurauksena sotaa Afganistanissa. Hyökkäyksellä Taliban-hallinnon syrjäyttämiseksi oli laaja kansainvälinen hyväksyntä, eikä kisoja esitetty otettavaksi pois sotaakäyvältä maalta.

Torino 2006 kisoihin ei kohdistunut kovin merkittävää kansainvälispoliittista painetta. Järjestäjät olivat eni-

Kiinan Tiibetissä harjoittamaa sortoa vastustaneet mielenosoittajat pyrkivät saavuttamaan huomiota vuoden 2022 talvikisojen avulla. Vuoden 2008 kesäkisojen kokemusten pohjalta soitteuvies-ti kiersi järjestäjien kannalta mahdollisimman turvallista reittiä.

ten huolissaan islamistisen Al Qaeda-järjestön toiminnasta ja Torinoon mahdollisesti kohdistuvasta terrori-iskun uhkasta. Järjestäjät joutuivat käyttämään paljon voimavaroja turvatoimiin. Jonkin verran esillä oli myös internet-hyökkäysten mahdollisuus. Paikallisesti tavoitteena oli käyttää olympiakisoja imagonrakentamisessa ja muuttaa suurta-pahuman avulla autoteollisuudestaan tunnettu Torino kansainväliseltä näkyvyydeltään moniulotteisemmaksi kaupungiksi. (Vanolo 2016.)

Kanadan alkuperäisväestö arvosteli Vancouverin vuoden 2010 kisojen alla sitä, että heitä käytettiin kisojen markkinoinnissa järjestäjien ehdoilla. Kisojen avajaisissa alkuperäisväestö näkyi ikään kuin koristeena ja todisteena Kanadan monikulttuurisuudesta. (Roberts 2025.)

Suurpolitiikan paluu talvikisoihin

Toistaiseksi kalleimmat olympiakisat on järjestetty Sotšissa 2014 (Kokkonen 2014). Venäjän presidentti Vladimir Putin paistatteli loistavissa kulisissa, vaikka joutuikin toteamaan, että Venäjän jääkiekkjoukkue jäi ilman olympiakultaa tai edes mitalia. Venäläisurheilijat menestyivät erinomaisesti ja joukkueen mitalimäärä kaksinkertaistui Vancourin kisoihin verrattuna. Vuonna 2016 alkoi kuitenkin paljastua, että menestys oli rakennettu dopingin käytön ja näytteiden manipuloinnin varaan. (Cwiklinski 2023.) Kisojen välitön isänmaallinen innostus oli kuitenkin jo realisoitu. Heti Sotšin kisojen päätyttyä Venäjä valtasi Krimin niemimaan Ukrainalta. Paralympiakisat pidettiin Venäjän aggressiosta huolimatta kuitenkin suunnitellusti Sotšissa ja vain Ukrainan joukkue boikotoi niitä.

Etelä-Koreassa järjestetyt PyeongChangin kisat merkitsivät hetkellistä liennytystä Korean jaetun niemimaan valtioiden välisissä suhteissa. Kisojen alla Pohjois-Korea yllättäen

ilmoitti urheilijoidensa osallistuvan ja maiden joukkueet marssivat avajaisissa yhdessä. Koreat muodostivat jopa yhteisen naisten jääkiekkjoukkueen. Ympäristönäkökulmasta PyeongChangin kisarakentaminen oli kestävämpi. Sen alta oli kaadettava ikimetsiä ja urheilupaikat jäivät kisojen jälkeen korkeintaan vajaakäyttöön. (Jung & Tan 2021.) Koreoiden välisiin suhteisiin kisa ei tuoneet todellista muutosta.

Kiinan suurpanostus talviurheiluun Pekingin 2022 kisoissa jäi poliittisessa mielessä puolinaiseksi. Hakuprosessissa vahvoilla olleet Tukholma ja Oslo luopuivat kansalaiseskustelun tuloksena hausta. Pekingistä sai kisat järjestääkseen, kun se voitti äänestyksessä Kazakstanin Almatyn 44–40. Samalla siitä tuli ensimmäinen sekä kesä- että talvikisat järjestänyt kaupunki. Kiinan uiguurivähemmistöön kohdistama sorto oli esillä 2010-luvun lopulla ja 2020-luvun, mikä kiristi sen suhteita länsimaihin.

Viileät suhteet näkyivät Pekingin kisojen avajaisissa länsimaiden johtajien poissaolona. Venäjän presidentti Vladimir Putin sai vieraista päähuomion ja Kiinan voimamiehen Xi Jinpingin hiljaisen hyväksynnän Ukrainan sodalle. (Jung & Tan 2021; Kokkonen 2022.) Kisojen päätyttyä Putin antoi käskyn aloittaa täysimittainen hyökkäys Ukrainaan tavoitteenaan vaihtaa maan johto Venäjä-myönteiseksi.

Järjestäjiä ei ole jonoksi asti

Milano-Cortinan vuoden 2026 kisojen aiheuttamaan ympäristökuormaan on kohdistunut paljon kritiikkiä. Muun muassa uuden kelkkailuradan vaatimia maansiirtotöitä ja hakkuuta on arvosteltu. Olympiaohjelman läpivienti vaatii myös suuren määrän tekolunta. Kisojen luonteen muuttamista kuvaa se, että turvallisuusjärjestelyt maksavat vähintään 1,7 miljardia euroa. (Klein 2025.)

Vuoden 2030 talviolympialaiset järjestetään Ranskan Alpeilla. Neljä vuotta myöhemmin pitopaikkana on Salt Lake City. Vuoden 2038 järjestäjä ei ole vielä tiedossa. KOK tekee valinnan aikaisintaan 2028. Esillä on ollut jopa Saudi-Arabia, joka rakennuttaa Trojan talviurheilukeskusta osana yli 400 miljardia maksavan Neomin uudiskaupungin rakentamista. Aasian olympiakomitea OCA on valinnut maanosan vuoden 2029 talvikisojen järjestäjäksi Saudi-Arabian.

Varmaa on, että niin talvi- kuin kesäkisojen järjestelykustannuksia pohditaan tarkasti tulevaisuudessa. Talvikisojen osalta tämä rajoittaa järjestäjävaihtoehtoja. Pohjoisen pallonpuoliskon demokratioista suuressa osassa kansalaisten enemmistö suhtautuu kisojen aiheuttamiin kuluihin ja ympäristökuormitukseen kriittisesti. Mahdollisia järjestäjiä on vähän. KOK:ssa on varmasti otettu ilolla vastaan Sveitsin hallituksen päätös tukea vuoden 2038 kisahakua. ♦

LÄHTEET

- Arbitina, Z. 2024. 1984 Winter Olympics: When the world came to Sarajevo, Deutsche Welle 2.10.2024 <https://www.dw.com/en/1984-winter-olympics-when-the-world-came-to-sarajevo/a-68203443>
- Berglund, B. 2020. The Fastest Game in the World. Hockey and the Globalization of Sports. University of California Press.
- CBS Sports. 2009. 1968 Grenoble, France, 1968 Grenoble, France, 1.12.2009. <https://www.cbc.ca/sports/2.722/1968-grenoble-france-1.851453>
- Dodds, M. 2016. Revisiting the Salt Lake City Olympic scandal. Would the outcome be different today? *Choregia: Sports Management International Journal*, 12(1), 1–14. <https://doi.org/10.4127/ch.2015.0104>
- Espy, R. 1979. The politics of the Olympic Movement. Berkeley, USA: University Press.
- Goldstein, A. 2025. Cortina 1956 – Cold War, Dolce Vita and Olympic Dreams. *Editoriale Scientifica* 150.
- Hanstad, D. G. & Lesjö, J. H. 2020. A positive legacy – against all odds Olympic facilities at the 1994 Olympic Winter Games. *Current Issues in Sport Science* 5 (2020). <https://ciss-journal.org/article/view/7594/10585>
- Jung, J. W. & Tan T-C. 2021. Politics, policy and legacies of the Olympics in Asia Pacific: a panoramic view. *Sport in Society* 2021, Vol. 24, no. 12, 2067–2076. <https://www.tandfonline.com/doi/full/10.1080/17430437.2021.2004731>
- Klein, T. 2025. 2026 Winter Olympics in Milan-Cortina: 100 days to go, DW28.10.2025. <https://www.dw.com/en/2026-winter-olympics-milan-cortina-preparations-controversy/a-74514362>
- Kokkonen, J. 2008. Kansakunta kilpasilla. Urheilu nationalismin kanavana ja lähteenä Suomessa 1900–1952. *Bibliotheca Historica* 119. Suomalaisen Kirjallisuuden Seura.
- Kokkonen, J. 2014. Tappaako mammuttitauti olympiakisat? Tuuletuksia! Urheilumuseon blogi 11.2.2014. <https://urheilumuseo.blogspot.com/2014/02/tappaako-mammuttitauti-olympiakisat.html>
- Kokkonen, J. 2022. Pekingin kisojen kutsuvierasosastolla väljää jo ennen Kurvisen poisjääntiä. LTS:n blogi 3.2.2022. www.lts.fi/liikuntatiede/artikkelit/pekingin-kisojen-kutsuvierasosastolla-valjaa-jo-ennen-kurvisen-poisjaantia.html
- Kokkonen, J. 2024. Poliitiikka ja urheilu ovat erottamaton pari, Liikunta & Tiede 3 / 2024. www.lts.fi/media/liikunta-tiede-lehden-artikkelit/3_2024/lt_3_2024_verkko.pdf
- Murphy, M. N. & Reichwein, P. 2019. Manufacturing Nakiska. The Politics of Alpine Ski Hills, Mountain Parks, and the 1988 Calgary

- Olympic Games, Olympika XXVIII (2019), 29–64. <https://digital.la84.org/digital/collection/p17103coll10/id/20606/>
- Posch, R. 2009. Ein Blick auf Sarajevo 1984. *Olympische Winterspiele im Kalten Krieg*. Diplomarbeit, Karl-Franzens-Universität, Graz. <https://unipub.uni-graz.at/obvugrds/download/pdf/207886>
- Roberts, J. 2025. Staging an Olympic myth: democracy and the 2010 Vancouver Olympics. A thesis for the degree of Master of Arts. York University Toronto. <https://yorkspace.library.yorku.ca/server/api/core/bitstreams/522873d6-1a89-4001-af40-afd61f1b6ba2/content>
- Quin, G. 2024. The 1948 Olympic Games in St Moritz. From Municipal Bankruptcy to the Quest for ‘White Gold’. Teoksessa Praher, A. & Busset, T. *Shared Tracks. Skiing in Austria and Switzerland in Culture and Society*, 155–175. CIES Editions.
- Schober, H. 2016. Die Olympischen Winterspiele 1964 und 1976 in Innsbruck im Vergleich Österreich als Wintersportnation zwischen den beiden geopolitischen Blöcken im “Kalten Krieg”. Diplomarbeit. Karl-Franzens-Universität, Graz. <https://unipub.uni-graz.at/obvugrds/download/pdf/1331669>
- Cwiklinski, T. 2023. Catching Conspirators: How Can International Organizations Counter State-Sanctioned Doping After Scandal at the Sochi Olympics? 55 Case Western Reserve Journal of International Law 535 (2023). <https://scholarlycommons.law.case.edu/jil/vol55/iss1/19>
- Tonnerre, Q. 2021. The 1928 Olympic Winter Games in St Moritz: Tourism, Diplomacy and Domestic Politics. *The International Journal of the History of Sport* 2021, VOL. 38, NOS. 13–14, 1385–1402 <https://doi.org/10.1080/09523367.2021.1910238>.
- Vanolo, A. 2016. Spatialities of Control (Turin 2006). Teoksessa V. Bajc (ed.), *Surveillance and Securing the Olympics. From Tokyo 1964 to London 2012 and Beyond*, Palgrave MacMillan, New York (2016), pp. 297–318. [https://iris.unito.it/retrieve/handle/2318/1512446/91449/Vanolo%20\(2016\)%20-%20Spatialities%20of%20Control%20\(Turin%202006\).pdf](https://iris.unito.it/retrieve/handle/2318/1512446/91449/Vanolo%20(2016)%20-%20Spatialities%20of%20Control%20(Turin%202006).pdf)
- Vehmas, H. 2024. Miksi Innsbruck sanoi ei vuoden 2026 talvikisoille? Liikunta & Tiede 3 / 2024.
- Wortley, K. 2022. The legacy of the 1972 Sapporo Winter Olympics, The Japan Times 31.1.2022. www.japantimes.co.jp/sports/2022/01/31/winter-olympics/1972-sapporo-winter-olympics-legacy/